

כותרת בארה

ארכיבישוף עג'מ'יאן החיים הטובים

שרד את הכנסיה ורימה את הפטריארך בכל הקשור לכספי הכנסיה, וכן כתב שופטריארך מסר לעג'מ'יאן צ'ק על סך 250 אלף רולר לבניית כנסייה בהר ציון. הכנסיה לא נבנתה. הכסף לא הוחזר. אל-פאגאר אינו חוזר בו מדי בריו. הוא רק מבטיח שלא לפרסם עוד את שמו של עג'מ'יאן.

בחדש מאי השנה הגיעה האלימות לשיא חדש, אכזרי מכל קודמיו. גורג' פאניקיאן, סוחרתכשיטים בן 46, מי תומכי-עג'מ'יאן, נרצח מקירת-סכין בכיטו בעת תיגרה בין שני מועדוני הנוער הארמניים.

הצעירים מחולקים באופן נחרץ וברור בין שני מועדונים: הוויצ'מן והומונטמן. לכאורה שני מועדוני ספורט. למעשה התאגדויות פוליטיות. במועדון הוויצ'מן 300 חברים. בפאתי החצר המרכזית, סמוך לבית הרפוס, אולם רחב, דלפק ליממכר ממתקים, על הקירות תצלומים ישנים של ארמנים אמיתיים מימי ארמניה הרחוקה, גביעי-ספורט ותערוכה קטנה של בגדים מסורתיים.

למען ארמניה

חופשית

ב אופן רישמי שונים הוויצ'מנים — שהם תומכי-דרדריאן — הם מההומונטמנים. ביחסם לארמניה הם מתגעגעים לארמניה הישנה, ורוצים במדינה משלהם. עצמאית. שתשרע על שטחה של ארמניה התורכית והסובייטית. אבל הם סבורים כי ארמניה עצמאית הוא חלום שלעולם לא יתגשם. לבון בויאג'יאן (23), צורף מתלמד, מסביר זאת כך: "טוב לנו במצב הקיים".

האחיות ויקי וסטה עג'מ'יאן («איז כל קשר לשאהה עג'מ'יאן») ואחיהן ארם הם הומונטמנים גאים. «אני אוהבת את התרבות שלנו», אומרת סטה. «אני אוהבת את השפה הארמנית, ובשנה הבאה אסע לארמניה. בינתיים המדינה שלי היא תחת כיבוש סובייטי. בעוד כמה דורות, כשיגיע הרגע המתאים, נקים מדינה עצמאית».

את מעשי האלימות הם מגנים. מאשימים בהם את הוויצ'מנים. אלה טוענים כי דווקא ההומונטמנים פותחים בתגרות.

הנדרושה שהוא «מוזק לכיטחון-המדרי נה». אישי-ציבור, בעיקר משמאל, התגייסו לעזרת הכומר האוסטרלי. הוא נשאר בארץ, ועדיין מחזיק במישרתו.

העדה הארמנית בירושלים נתונה בצרות.

במרכזן עומד הארכיבישוף העשיר

עג'מ'יאן נאלץ לוותר סופית על תואר הסגן. הקורבן הראשון במילחמת עג'מ'יאן-א'דרדריאן היה הכומר הגופ דמיג'יאן, חבר בסינוד של הפטריארכיה הירושלמית. וקנו גולה, גלימת-הכמורה הוטרדה ממנו וחפציו הושלכו אל הרחוב. הסיבה: ביהור עם שני כמרים נוספים פירסם דמיג'יאן הצהרה בעיתון אל-קודס. במודעה גדולה טענו השלושה כי הצבעתם בעניין הדרת עג'מ'יאן נעשתה תחת לחץ ואיומים.

כאותו החדוש (נובמבר 1982) תבע עג'מ'יאן מדרדריאן פיצויים כסך מיליון שקלים. בתביעה, שהוגשה לבית המישפט המחוזי בירושלים, טען עג'מ'יאן כי דרדריאן השמיצו ואמר שהוא משתף פעולה עם הישראלים. בית המישפט המחוזי דחה את תביעתו של עג'מ'יאן. הוא הגיש ערר לבית-המישפט העליון. בינואר 1986 נדחה גם הערר.

מכות

הצעות, רצח

ה פצוץ הבא היה אוהנס אבר'האמ'יאן, חסיד ותיק של עג'מ'יאן. הוא הותקף על-ידי 20 מתומכי דרדריאן, הובל אל ביתו של הפטריארך, וגם שם היכה אותו הפטריארך במקל, וגם נתן סימן לקבוצת-החוטפים להכות אותי כבעיטות, במקלות ובאבירים אחרים». אמר אברהמ'יאן. שרה-מישטרה, חיים ברילב, החליט להעמיד לדין את הפטריארך. למרות התחייבות כתובה, הדבר לא קרה.

שבועיים אחר-כך הוצתה דירתו של עג'מ'יאן. אחרי חודש נפצע ורוויאן דרדריאן מפגיעת-מכונת.

ושוב תביעת-דיבה: עג'מ'יאן נגד העיתון אל-פאג'ר. הוא תובע 50 מיליון שקלים. על שפירסם כי עג'מ'יאן

מי שהיה סגנו וידימינו של דרדריאן במשך 21 שנים.

עג'מ'יאן נולד בחלב שבסוריה ל-מישפחה עשירה. הוא גבה-קומה, נחשב כגבר יפה, בעל תואר דוקטור לפילוסופיה מאוניברסיטת בריסל, שולט בארמנית, בצרפתית, בערבית, בלטינית וביוונית. הוא יודע להלך עם הביירות, אמן בתורת-הנאום, חובב מובהק של החיים הטובים: בתי-ענק, מכוניות פאר, מאכלים משובחים, יין טוב, נשים יפות, עתיקות לקישוט ולמיסחר, חפצי-חן. מאז 1970 הוא מתגורר עם גיסתו בכית מפואר ליד בית-החולים אוגוסטה-ויקטוריה על הרהיטים. בירושלים מספרים על אשה נוספת, שבשילה קנה הארכיבישוף דירה בקטמון הישנה. יש לו גם בית בשכונת אבר'תור.

עוד מפיצים יריבו שמעות על עסקים אפלים, תיווך בקרקעות, סחר בסמים, גניבות ומעילות בכספים. בראינות לעיתונים מקומיים הכחיש עג'מ'יאן את השמועות מכל וכל. «אחרים בעדה, ולא אני, נחשדו פעמים רבות על-ידי השלטונות הישראליים כסחר-בסמים», אמר עג'מ'יאן לחיים ברעם.

בנובמבר 1970 קרה לעג'מ'יאן מיק'רה מזור. היהלום דויד ארנפלד תבע אותו בבית-מישפט השלום בתל-אביב על הוצאת-דיבה. ארנפלד טען כי בחר דש פברואר פירסם עג'מ'יאן, אז בישוף, כתבה בעיתון ארמני המופיע בתורכיה, והמופץ גם בישראל, בכתבה נאמר כי ארנפלד הוא «קומוניסט אופורטוניסט, הרג במים עכורים ועושה צרות». ארנפלד, שנפטר מסרטן, היה פעיל בחוגים שונים של השמאל ותנועת-השלום.

בישיבה השלישית בלישכתו של השופט יצחק כרמל, הסכים עג'מ'יאן לפרסם התנצלות, וזה תוכנה: «הנאשם אינו מכיר את ארנפלד, ולא התכוון

בענייני-הרוח. דרדריאן אינו כזה. הוא מקפיד על לבוש, תמיד חבוש ככובע משולש ובגלימה שחורה.

חיבתו לקרקע עוברת-לסוחר היא סיפור ישן. בינואר 1970, שלוש שנים אחרי שירושלים המיוזרחית סופחה למדינת-ישראל, החרימו בני העדה הארמנית בחיפה וביפו את טקס הגיהמולד בכית-לחם, במאהה על כוונות דרדריאן למכור את שרידי רכוש העדה.

הוועד שהקימו הארמנים הישראליים טען כי בית-הקברות שלהם ביפו, פרסם כ-200 דונם ברמלה, שיטחי תנויות ביפו ובירושלים — נמכרו. «עתה מתכוון הפטריארך למכור את בית-הספר שלנו ואת הכנסיה. אם נישאר בלי כנסיה, נתפורר כעדה», אמרו.

בכגובה אמר יגישה דרדריאן כי הרכוש שייך לפטריארכיה הארמנית, וכי הוא יכול לעשות בו ככל העולה על רוחו.

16 שנים אחר-כך אמר אוהנס טורר-סיאן, מי שהיה מוכיר העדה הארמנית ביפו: «הכנסיה ובית-הספר הושכרו

ל קנה קמוזת-ירגליים מחפשת רייבוע של שמש. בחיור עזיתי היא שולחת את פניה אל הקרניים הממלאות את חצר-האבן. דבר אינו מטריד את מנוחתה. גם לא צילצול פעמוני יסוד-ראשון של הכנסיה. לא, היום לא תלך להתפלל. לא תחליף בשום פנים ואופן את ריבוע-האור בחצי שעה של תפילה וקטורת.

יום ראשון. הרובע הארמני בעיר העתיקה בירושלים, במרחק של רבע סגירה מהקשישה מצטופפים פירחי-כמורה בשורה ישרה, מחכים לרגע שבו ירמוז להם הכומר להידחף פנימה. הם מסודרים על-יפי גובה קומתם. הגבוה — ראשון. הנמוך — אחרון. מסורקים בפרדות, ניצני-זקן ראשונים, פיצעי-נגרות, קולות דקים בראשית ההתעבות.

אבל מתחת למעטה השליו, התמים, מסתתרת סערה. 1300 בני הקהילה הארמנית בירושלים מפולגים ומסוכי-סכים. יש ביניהם מריבות של בני-נוער וסיכסוכים למבוגרים בלבד.

שתי דמויות המפתח להבנת הסערה הארמנית הם הפטריארך, יגישה דרדריאן, ומי שהיה סגנו, שאהה עג'מ'יאן. דרדריאן — או, בשמו הרתי, אלי-שע השני — מכהן כבר 24 שנים כפטריארך הארמני של ירושלים. הוא נולד בתורכיה, בן 76, עיניים טובות, חייכניות, נמוך-קומה, מופנם, ערמומי ועקשן, בשנים האחרונות נוטה לשייכה. נחשב כתיאולוג מדרגה ב'.

קרקעות

בשפע

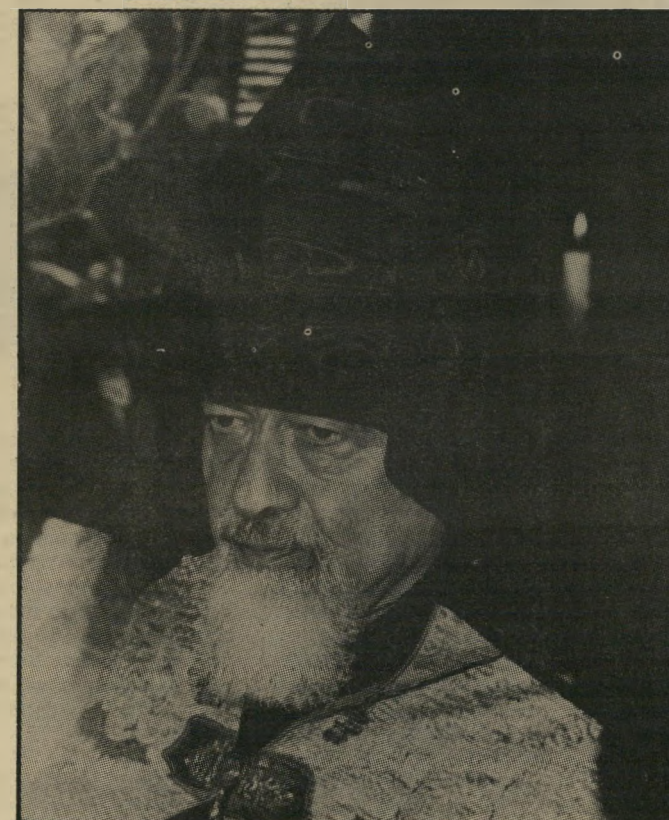
פ טריארך, מעצם תפקידו, אמור להיות נזיר. כמעט סגפן, שקוע רק

כסופו של דבר לעיריית תל-אביב.

נשים

וסמים

ס סגנו ומעניין אף יותר הוא הארכיבישוף שאהה עג'מ'יאן (60).

פטריארך דרדריאן חדרקים לוחמים ביניהם